

BESEDA BARÁK PRAHA

(1846) 1883 – 1950 (2013)

Inventář

**(NAD č.: 757)
(Č. pomůcky: 549)**

I. Vývoj původce fondu

Spolek nese jméno Josefa Baráka, českého politika a novináře, narozeného 26. ledna 1833 v Praze. Jednalo se o jednoho z předních organizátorů českého národního života, pořádal přednášky, tzv. *besedy české*, redigoval noviny a podílel se na rozvoji českého spolkového života.

Svou veřejnou kariéru zahájil roku 1857, kdy se redigoval almanach „*Máj*“, ve stejném roce nastoupil na místo redaktora deníku „*Prager Morgenpost*“. V průběhu šedesátých let se podílel na činnosti českého Prozatímního divadla a působil jako redaktor několika českých listů, z nichž nejvýznamnější byl demokratický týdeník „*Svoboda*“, založený roku 1867. V říjnu roku 1874 nastoupil na místo redaktora „*Národních Listů*“. Byl rovněž zakládacím členem řady českých spolků (*Sokol*, *Umělecká beseda*) a sám působil jako předseda *Akademického čtenářského spolku* a později *Besedy Sladkovský*. Politicky patřil k radikálním Mladočechům, podporoval zvláště studentstvo a dělníky, mezi kterými získal mnoho obdivovatelů.

Jeho smrt 15. listopadu roku 1883 zasáhla českou veřejnost a pohřeb, který se konal 18. listopadu, se stal pražskou událostí (údajně se ho účastnilo téměř 80 tisíc lidí). Záhy po pohřbu převzala jméno Barák do svého názvu řada spolků, stejné jméno tak nesou spolky v jednotlivých částech Prahy i mimo hlavní město.

Beseda Barák datovala svůj vznik březnem roku 1884, kdy byl přejmenován zábavní spolek *Lod' Palestro*, jež byl založen o rok dříve, na *Čtenářskou besedu pro založení nadace Barákovy v Praze*. Stanovy spolku byly schváleny Místodržitelstvím k 1. březnu 1884 a cílem spolku bylo podporovat chudé české studentstvo.

O dva roky později, dne 28. června 1886, došlo k změně názvu na *Vzdělávací spolek beseda „Barák“ v Praze* (schváleno Místodržitelstvím dne 7. srpna 1886, č.j. 6161). V publikacích spolku je tato změna uváděna ve spojitosti se sloučením se spolkem *Beseda Barák*, který měl vzniknout roku 1884 přejmenováním *Ochotnické jednoty Záboj*. Tato původní *Beseda Barák*, jejímž cílem bylo vybudovat Josefu Barákovi pomník, špatně hospodařila, pozbyla důvěry veřejnosti a byla proto sloučena s *Čtenářskou besedou pro založení nadace Barákovy v Praze*. Pomník Josefa Baráka na Olšanském hřbitově nakonec postavila roku 1885 *Beseda Sladkovský*.

Dne 8. června 1889 povolilo Místodržitelství (č.j. 53120) definitivní změnu názvu spolku na *Beseda Barák*. *Beseda* působila až do roku 1950, kdy se rozhodnutím valné hromady z 21. listopadu spolek rozpustil.

Cílem *Besedy Barák* bylo vzdělávat své členy, pořádat národní a kulturní akce, jinými slovy pokračovat v činnosti, kterou zosobňoval Josef Barák. Spolek také podporoval chudé, zvláště dělníky. Zprvu pořádal jen jednotlivé sbírky, ale záhy si určil trvalejší cíl, založit ve jménu Barákově nadace pro chudé dělnické rodiny, vdovy a sirotky. Finance získával sbírkami, ale pořádal i umělecké akademie, kterých se účastnili čestní členové besedy, herci Národního divadla Vojta Slukov a Josef Lev, spolu s dalšími umělci.

Beseda neměla trvalé sídlo, snahy o vybudování spolkového domu se prosadily až koncem dvacátých let 20. století a byly přerušeny ekonomickou krizí. Členové spolku se nejčastěji scházeli v královské restauraci „U Zlatého klíče“. Protektorem spolku se stal Dr. Jan Podlipný, Barákův přítel a pozdější primátor Hlavního města Prahy, mezi čestné členy patřili např. bratři Grégrové, Jan Neruda či Josef Frič.

II. Vývoj a dějiny fondu

Část materiálů *Besedy Barák*, převážně z 30. a 50. let 20. století, byla do Archivu hl. m. Prahy předána Muzeem hl. m. Prahy roku 1960 (p. č. 85/1960). Zbylé materiály archiv zakoupil roku 2013 od paní Anny Málkové z Prahy (p. č. 100/2013).

V Archivu hl. m. Prahy jsou ve sbírce typářů uložena také razítka *Besedy Barák* (sig. AMP K III – 427 až 429). Ve sbírce listin se pak nacházejí nadační listiny Nadace Josefa Baráka pro dělnické rodiny české (z let 1890, 1925, 1928, 1941).

Osobní fond Josefa Baráka je uložen v Literárním archivu Památníku národního písemnictví.

III.+IV. Archivní charakteristika fondu, obsah fondu

Materiály jsou torzem původní dokumentace spolku. Zápisy ze schůzí, členská matrika a stanovy jsou dochovány až od roku 1930. Ze staršího období činnosti spolku je uchována pamětní kniha se zápisy do roku 1891, podpisové listy ve prospěch nadací besedy z let 1893-1899 a seznamy besední knihovny z počátku 20. století. Z korespondence spolku se zachovalo jen několik jednotlivin, týkajících se převážně vedení nadací a likvidace spolku po roce 1945. O samotné činnosti spolku tak nejvíce vypovídají brožury vydané k výročním spolku, v nichž jsou shrnuty nejvýznamnější okamžiky jeho činnosti.

Podstatnou část fondu tvoří dokumentace výročí Josefa Baráka a jubileí spolku, jedná se o proslovy, pamětní tisky a další reprezentační materiály (plakáty, pozvánky, pohlednice atp.), tyto materiály doplňují rovněž spolkové stužky a šerpy.

Ve fondu je uloženo také několik dokumentů týkajících se přímo Josefa Baráka, které byly patrně uchovány jako památka na něj, spolu s dalším materiálem vázajícím se k jeho osobě jsou pořádaný v rámci fondu zvlášť. Součástí fondu je rovněž soupis materiálů předaných paní Málkovou z pozůstalosti jejího manžela.

Během pořádání nebyla provedena vnitřní skartace, vzhledem k většímu počtu kopií publikace *Slavnostní list k čtyřicetiletému trvání „Besedy Barák“ v Praze, Praha 1924*, byl jeden výtisk předán knihovně Archivu hl. m. Prahy.

Schéma uspořádání fondu:

1. Knihy
2. Spisový materiál
3. Dokumentace
4. Fotografie
5. Textilie

Josef Barák

1. Dokumenty
2. Podobenky

Cizí materiály

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a sestavení pomůcky

Fond Archivu hl. m. Prahy zpracovala a inventář sestavila v únoru 2014 Zora Damová. Fond obsahuje 47 inventárních jednotek v 30 evidenčních jednotkách (7 knih, 1 karton, 6 fotografií, 3 plakáty a 13 stuh) v celkovém rozsahu 0,26 bm. Fond je uložen v Archivu hlavního města Prahy, Archivní 6, 149 00, Praha 4, v oddělení fondů městských podniků, institucí a fyzických osob.

Prameny a literatura:

AMP, fond Magistrát hlavního města Prahy II./Národní výbor hl. m. Prahy, odbor vnitřních věcí, spolkový katastr, sig. XI/0049.

Heslo Josef Barák in: *Kdo byl kdo v našich dějinách do roku 1918*, Praha 1996.

Beseda „Barák“, k oslavě svého desítiletého trvání 1884-1894, Praha 1894.

Slavnostní list k čtyřicetiletému trvání „Besedy Barák“ v Praze, Praha 1924.

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo knihy
Knihy				
Úřední knihy				
1		Seznam knih Besedy "Barák" v Praze	1900	1
2		Seznam knih "Besedy Barák"	1927	2
3		Zápisy o jednání na schůzích Besedy "Barák"	1932–1950	3
4		Seznam členů na schůzích (podpisová kniha)	1932–1950	4
Rukopis				
5		Pamětní kniha (obsahuje 2 fotografie - Dr. J. Podlipný a Pomník J. Baráka)	1891	5
Účetní knihy				
6		Pokladní kniha (vloženo 8 listů z doby likvidace spolku)	1929–1950 (1951)	6
7		Deník příjmů a vydání Besedy "Barák" v Praze (vložen 1 list se zprávou o stavu vedení účetnictví do r. 1935)	1935–1940	7
Spisy				
Spisový materiál				
8		Stanovy Besedy "Barák" (7 ks), členská legitimace (4 ks)	[1930, 1940]	1
9		Stanovy Vzdělávací a podpůrné besedy Barák pro hejtmanství kutnohorské (legitimace Václava Macha)	1905–1922	1
10		Pamětní listina stavebního odboru (jeho založení a řád)	1925	1
11		Pozvání k subskripci ve prospěch	1893–1899	1

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo kart.
		nadací pro zchudlé řemeslníky, dělníky, jejich vdovy a sirotky		
12		Členské záležitosti (dopis přijetí za člena, seznamy)	[1920]	1
13		Podpisové archy (Slavnostní valná hromada, Akademie)	[1923]	1
14		Diplomy a proslovy k narozeninám členů (Josef Šesták, Václav Seibt)	1900–[1928]	1
15		Torzo korespondence	1946, 1948, 1950, 1951	1
Dokumentace				
16		Vznik Besedy "Barák" v Praze	b.d.	1
17		Oslavy 10 let od založení (Proslov Bohdana Kaminského, tisk "Beseda "Barák" k oslavě svého desítiletého trvání 1884-1894" (2ks) a rukopis téhož)	1894	1
18		Akademie k 40. výročí úmrtí Josefa Baráka (proslov, pozvánky na Akademii (3 ks))	1923	1
19		Oslavy 40 let od založení ("Slavnostní list k čtyřicetiletému trvání "Besedy Barák" v Praze" (4 ks), proslov (pouze strany 11-19), pozvánky na Jubilejní slavnost (2 ks), upomínky (2 ks)	1924	1
20		Proslov k 45. letům od úmrtí J. Baráka	1929	1
21		Oslavy 50. let od založení Besedy (2 letáky)	1933	1
22		Plakáty akcí Besedy (3 ks) (Posvícení, maškarní ples, zahradní slavnost)	1927–1928	1
23		Tiskopisy Besedy (hlavičkový papír (5 ks), obálka (2 ks), korespondenční list (1 ks), přihláška (2 ks), legitimace knihovny (1 ks), diplom	b.d.	1

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo kart.
		(2 ks))		
24		Výstřižky z novin (Josef Barák a Beseda Barák)	1886, 1923, 1928, 1933	1
Fotografie				
25		Fotografie Besedy "Barák" v Kolíně nad Rýnem (1 ks)	1926	1
26		Fotografie pamětní desky na domě, kde žil Josef Barák (Spálená 16/75, Praha 1) (2 ks)	1933	1
Textilie				
27		Šerpa bílá se zlatým nápisem "V upomínku třicetiletého trvání 1897"	1897	1
28		Šerpa červená se zlatým nápisem "Věnuje "Barák" Kutná Hora 1927"	1927	1
29		Černo-bílo-černá stuha (3 ks)	b.d.	1
30		Stuha trikolóra se stříbrným nápisem "Beseda "Barák" v Praze" (8 ks)	b.d.	1
Josef Barák				
Dokumenty				
31		Vysvědčení J. Baráka z novoměstského gymnázia (prima)	1846	1
32		Rukopis J. Baráka (žádost o zastoupení na schůzi)	1882	1
33		Jmenování J. Baráka čestným členem Kruhu přátel zahraničních československých spolků	1883	1
34		Úmrtní oznámení (2 ks)	1883	1
35		Básně k památce J. Baráka autoři: Ant. Šnajdauf (2 ks), Rud. Pokorný (1 ks)	1884	1

Inv. č.	Sign.	Obsah	Časový rozsah	Číslo kart.
36		Beseda Sladkovský - Banket na počest památky J. Baráka a budování jeho památníku na Olšanském hřbitově (2 dopisy)	1885	1
37		"Kdo byl Josef Barák?" (strojopis)	b.d.	1
Podobenky				
38		Portrét J. Baráka - fotografie (1 ks)	b.d.	1
39		Portrét J. Baráka - kresba (1 ks)	b.d.	1
40		Tablo neznámého spolku s J. Barákem - malé (1 ks)	b.d.	1
41		Tablo neznámého spolku s J. Barákem - velké (1 ks)	b.d.	1
42		Pamětní podobenky J. Baráka (9 ks)	b.d.	1
43		Pohledy s podobenkou J. Baráka k 25 výročí úmrtí (12 ks)	1908	1
44		Pohledy s podobenkou J. Baráka (12 ks)	1924	1
Cizí materiály				
45		"Obsílka" humorná pozvánka k zábavě (9 ks)	b.d.	1
46		Šubertovy oslavy v Dobrušce (brožura, čestná pozvánka)	1948–1949	1
47		Seznam dokumentů předaných paní Málkovou	2013	1

Název archivu: 321100010 - Archiv hlavního města Prahy

Název pomůcky: Beseda Barák Praha

Časový rozsah: (1846) 1883-1950 (2013)

Značka fondu:

Počet evidenčních jednotek: 30

Počet inventárních jednotek: 47

Rozsah v bm: 0,26

Stav ke dni: 21. února 2014

Fond uspořádal: Zora Damová

Inventář sestavil: Zora Damová

Počet stran: III + 4

Počet exemplářů: 11

Inventář schválil: Doc. PhDr. Václav Ledvinka, CSc.